

**BUDAPEST FŐVÁROS XVII. KERÜLET RÁKOSMENTE POLGÁRMESTERE,
DR. BÉNYI ZSOLT, SZABÓ TIBORNÉ
BUDAPEST FŐVÁROS XVII. KERÜLET RÁKOSMENTE ÖNKORMÁNYZATÁNAK
KÉPVISELŐI**

Előterjesztés száma: **28/2012/02.06.**

A határozati javaslat elfogadásához az SZMSZ
51. § (1) bekezdése alapján egyszerű szótöbbség
szükséges

ELŐTERJESZTÉS

Tárgy: Javaslat elvi döntésre ökológiai szemléletváltást elősegítő tanösvény létrehozásáról a Merzse-mocsár Természetvédelmi Terület és környéke védett értékei, növény- és állatvilága valamint mezőgazdaság-történeti és településtörténeti emlékeink széleskörű bemutatása céljából

Készítette:

Déri Tamás, a Városüzemeltetési Iroda Környezetvédelmi Csoportjának ügyintézője s.k.

Egyeztetve:

Csávás-Szalay Eszter, a Városüzemeltetési Iroda Környezetvédelmi Csoportjának vezetője s.k.

Törvényességi szempontból ellenőrizte:

dr. Dombóvári Csaba aljegyző s.k.

Illetékes bizottság:

Városfejlesztési és Vagyongazdálkodási Bizottság

Javasolt meghívott:

a telektulajdonosok részéről: Sárosi Gábor

a vadásztársaság részéről: Révbéri Béla elnök

a mezei őrszolgálat részéről: Oláh Csaba intézményvezető

a Fővárosi Önkormányzat részéről: Pálfy Gábor főosztályvezető

a Rákoshegyi Polgári Kör részéről Fejér Gyula elnök

Ökológiai szemléletváltás, avagy tanösvény a Merzsébe

Tisztelt Képviselő-testület!

Rákosmente lakói, de egész Budapest számára egyaránt nagy fontossággal bír kerületünk legfontosabb természetvédelmi értéke, az egykor nagy kiterjedésű rákosi mocsárvidék legnagyobb, legjelentősebb fővárosi képviselője, a Merzse-mocsár. A Fővárosi Önkormányzat által helyi védettségűvé nyilvánított Merzse-mocsár Természetvédelmi Terület összesen három részegységből tevődik össze, melyből kettő vizes élőhely, a harmadik pedig erdős vidék. A legdélebbre található „Nagy-Merzse” egyben a védett terület legnagyobb egysége, melynek kiterjedt nádas a legnagyobb a fővárosban, számos ritka és értékes védett madárfaj otthonául szolgál. A tőle északra található „Kis-Merzse” sokkalta járatlanabb, körbejárását a környező szántóföldek nehezítik.

A „Nagy-Merzsétől” északnyugatra fekszik a terület legkisebb egysége, egy bokrokkal és idős nyárfákkal elszórtan borított erdős vidék, ahol elsősorban az erdei életközösségek lelnek otthonra.

A védett területet egy nagy kiterjedésű szántókból, erdőkből álló pufferzóna (védőzóna) veszi körül, mely jelentősen csökkenti a káros hatásokat. A nagymértékű tájtalakítás negatív hatásait azonban már a védett résznél sokkal nagyobb pufferterület sem képes megfelelően megszünteni. Sajnálatos módon az utóbbi évtizedben külterületeinken megnövekedett illegális hulladék elhelyezést, fakivágást, egyéb természetrongálást mezei őrszolgálatunk hathatós munkája ellenére sem lehet teljesen kiküszöbölni. Évente legalább két alkalommal, de olykor 3-4 hulladékgyűjtési, takarítási akciót is szervezünk. Több millió forintot fordítunk az illegális hulladék elszállítására. Külterületeink, természeti értékeink védelme komplex megoldást kíván. A rongálók, szennyezők szankcionálása, a hulladékhalmok felszámolása önmagában kevés. Véleményünk szerint embertársaink ökológiai szemléletének fejlesztése, a természeti értékeink iránti fogékonyság, felelősség belső igényének kialakítása nélkül igazi eredményt nem lehet elérni. A szemléletmód megváltoztatásának érdekében szükséges természeti

értékeink minél szélesebb körű megismerése, megismertetése. A Rákoshegyi Polgári Kör, a telektulajdonosok, a vadásztársaság és mezei őrszolgálatunk kezdeményezésére, a Képviselő-testület támogatásával, a Fővárosi Önkormányzat hozzájárulásával a Merzse-mocsár Természetvédelmi Terület és környéke védett értékei, növény- és állatvilága valamint mezőgazdaság-történeti és településtörténeti emlékeink széleskörű bemutatása céljából tanösvényt javasolunk létrehozni.

A Merzse-mocsár Rákosmente több településrésze valamint Ecsér felől is megközelíthető. Rákoshegyről az Erdő utca, Rákoskeresztúrról, Rákoscsabáról és Rákosligetről az Összekötő utca, Rákoskertről a vasútállomás melletti földút vezet a védett terület felé. A tanösvény első 4 állomását, tábláját a településrészek felől érkező földutak kezdeti szakaszán kívánjuk elhelyezni, melyek a tanösvény által határolt terület térképét, az adott településrész valamint Keresztúr rövid történetét, a Merzse-mocsárhoz fűződő kapcsolatát tartalmazzák.

A tanösvény többi állomása a védelem alatt álló vizes, erdős élőhelyeken kívül bemutatja a mezőgazdasági területek, mezővédő erdősávok, akácosok élővilágát, a terület geológiai felépítését, vízutánpótlását. Kitér a természetvédelem fontosságára, a megoldandó problémákra, azok gyakorlati megoldásaira. Bemutatja a térség mezőgazdaságát, jelenlegi és régi gazdálkodásmódokat, a terület XIX. századi (vagy régebbi) kúthálózatát. Emlékhelyként megemlékezik az 1848-49-es szabadságharc hősi halált halt honvédeiről. A vadászház alagsora lehetővé teszi kisebb előadások megtartását, az udvaron a háziállatokkal ismerkedhetnek a látogatók.

A bemutatóhelyek, táblák rövid ismertetése

1. 1/A., B., C., D. táblák: induló pontok, térkép, helytörténet
2. tábla: telepített tölgyes széle, a Merzse-mocsár általános bemutatása
3. tábla: kaszálórét/láprét bemutatása
4. tábla: a telepített kocsányostölgyes, kardos madársisak bemutatása
5. tábla: szukcessziós folyamatok, fenntartási munkálatok ismertetése, vizes élőhelyek növényeinek bemutatása
6. tábla: vízhez kötődő madarak, egyéb vízi élőlények bemutatása
7. tábla: a területen előforduló özönnövények
8. tábla: akácos-fehéryaras telepítés
9. tábla: mezőgazdasági területek jellemzése, pufferzóna jelentősége
10. tábla: erdei életközösség bemutatása, gyakorlati természetvédelem (madárodú, etető stb.)
11. tábla: Kis-Merzse bemutatása
12. tábla: vízutánpótlás
13. tábla: mezővédő erdősávok szerepe
14. tábla: Merzse vízgyűjtőjének bemutatása, kúthálózat, Hajcsár út szerepe
15. tábla: mezőgazdasági területek állatvilága
16. tábla: Delelő kút
17. tábla: honvéd tömegsír emlékhely
18. tábla: vadászház, házi állatok bemutatása

A tanösvény kialakításához kapcsolódó munkálatok:

- a megközelítő, valamint a tanösvény részét képező földutak hulladékmentesítése, gyalogos és kerékpár forgalom járhatóságának biztosítása
- 4 db ásott kút rehabilitációja, biztonságos lezárása
- a 14. bemutatóhelynél lévő kút gémeskúttá való visszaalakítása
- a 2., az 5. és a 10. bemutatóhelynél pihenő kialakítása padokkal, hulladékgyűjtőkkel
- a 10. bemutatóhelynél kiépített tűzrakó kialakítása
- az 5. bemutatóhelynél egy új magas madármegfigyelő kialakítása

A helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartása, természeti állapotának fejlesztése, őrzése a védetté nyilvánító települési önkormányzat, a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozik. A tanösvény részletesen kidolgozott tervezetét engedélyeztetni kell a védett terület kezelőjével, Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatalának főjegyzőjével mint elsőfokú természetvédelmi hatósággal.

A tanösvény útvonala, állomáshelyei Oláh Csaba, a mezei őrszolgálat vezetőjének előzetes tervezete és a Rákoshegyi Polgári Kör pályázata alapján a vadásztársaság, a Fővárosi Önkormányzat és a telektulajdonosok véleményezése, kiegészítése során készült.

A bemutatóhelyeknél a táblák többsége Önkormányzatunk tulajdonában lévő földutak területén lesz kihelyezve. A Rákoshegyi Polgári Kör a Fővárosi Önkormányzat Környezetvédelmi Alapja pályázatán nyert 900 000 Ft támogatás és 300 000 Ft önrész révén, a Képviselő-testület egyéni képviselői felajánlással kívánja támogatni a tanösvény kialakítását.

Fentiek alapján az alábbi határozati javaslatot terjesztem a Tisztelt Képviselő-testület elé:

HATÁROZATI JAVASLAT

1.) Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzatának Képviselő-testülete elviekben úgy dönt, hogy a 2012. évben a Rákoshegyi Polgári Körrel közösen a Merzsemocsár Természetvédelmi Terület védett értékei, növény- és állatvilága valamint a mocsár környezetében lévő mezőgazdaság-történeti és településtörténeti emlékeink széleskörű bemutatása, ökológiai szemléletmód kialakítása céljából 18 bemutatóhelyből álló tanösvényt hoz létre.

2.) Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzatának Képviselő-testülete elviekben úgy dönt, hogy a Rákoshegyi Polgári Körrel együttműködve kívánja elvégezni a tanösvény kialakításához kapcsolódó munkálatokat.

3.) Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzatának Képviselő-testülete felkéri a polgármestert, hogy a Rákoshegyi Polgári Körrel együttműködve gondoskodjék a bemutatóhelyek táblái pontos képi és szöveges tartalmának kidolgozásáról, az elsőfokú természetvédelmi hatósággal történő engedélyeztetéséről.

4.) Budapest Főváros XVII. kerület Rákosmente Önkormányzatának Képviselő-testülete felkéri a polgármestert, hogy a tanösvény által érintett ingatlanok tulajdonosait kutassa fel, folytassa le velük a szükséges egyeztetéseket a tanösvény magántulajdont érintő kialakításának, látogathatóságának engedélyezésével kapcsolatban.

Felelős: Riz Levente polgármester

Határidő: a 2012. márciusi rendes képviselő-testületi ülés időpontja

Budapest, 2012. február 1.

dr. Bényi Zsolt s.k.
képviselő

Szabó Tiborné s.k.
képviselő

Riz Levente s.k.
polgármester